

Flóra Přírodní rezervace Suché skály

Flora of the Suché skály Nature Reserve

PETR ŠMARDA

Ústav botaniky a zoologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno, Kotlářská 2, CZ – 611 37 Brno; e-mail: smardap@sci.muni.cz

Abstract: The Suché skály Nature Reserve is an important European locality of siliceous rocks and scree with the occurrence of the Moravian endemic species *Dianthus moravicus*. The paper provides the first complete checklist of vascular plants, briefly describes the main vegetation types, and discusses the occurrence of certain selected species.

Key words: Czech Republic, Southwestern Moravia, Želetavka river valley, Podyjí, endemics, endangered species, plant inventory list, floristics

ÚVOD

Kaňonovitá údolí řek patří k floristicky nejbohatším a botanickým nejzajímavějším územím s řadou reliktních skalních typů stanovišť (Suza 1935). Na jihozápadní Moravě vyniká v tomto ohledu zejména údolí Jihlavy, Rokytne a Dyje, zajímavá jsou však i údolí menších přítoků. To platí i o údolí říčky Želetavky, která se vlévá do Dyje v horní části Vranovské přehrady. Na četných skalních ostrozích údolí Želetavky se zachovala řada teplomilných druhů, jejichž ostrůvkovitý výskyt bezprostředně navazuje na lokality v údolí Dyje. K největším floristickým zajímavostem patří zejména bohatá populace endemického hvozdíku moravského (*Dianthus moravicus*) v přírodní rezervaci Suché skály. Díky ní byly Suché skály navrženy do seznamu evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000. Přes nesporný botanický význam je lokalita zatím spíše opomíjena a dosud nebyla kompletně botanicky prozkoumána. Cílem tohoto příspěvku je zpracovat kompletní inventarizační seznam taxonů cévnatých rostlin, který bude sloužit pro účely ochrany a dlouhodobý monitoring této lokality.

METODIKA

Výskyt taxonů cévnatých rostlin byl zaznamenáván na lokalitě začátkem června a srpna 2007 a v dubnu 2008. Četnost výskytu taxonů byla zaznamenávána v následující stupnici: ojediněle (cca do 30 jedinců), roztroušeně (více než 30 jedinců s celkovou pokryvností do 0,5 %), běžně (s celkovou pokryvností 0,5–5 %), hojně (s celkovou pokryvností přes 5 %), u vybraných druhů je popsána četnost a charakter výskytu detailněji. Jména taxonů byla sjednocena podle Klíče ke květeně ČR (Kubát et al. 2002), syntaxonů podle práce Chytrý et Vicherek (1996) nebo uvedena s autorskou citací. Kategorie ohrožení druhů jsou uváděny podle Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (Procházka 2001); taxony chráněné dle vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR 395/1992 jsou označeny paragrafem.

PŘÍRODNÍ PODMÍNKY A CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

Přírodní rezervace Suché skály (4,84 ha) se nachází na pravém břehu řeky Želetavky při soutoku s potokem Blatnice, přibližně 900 metrů severovýchodně od kostela v obci Lubnice, v nadmořské výšce 400–471 m (okres Třebíč; WGS84: ±48°56'38" s. š., 15°37'25" v. d.; čtverec středoevropského síťového mapování 7059d). Tvoří ji západně až jižně orientované prudké skalní svahy s několika výraznými skalními výchozy a rozsáhlými plochami sutí a kamenných moří. Podloží tvoří granulity, v jižní části rezervace s vložkami amfibolitů (Jenček 1987). Skalní výchozy a lesní stanoviště zabírají asi 35 % celkové plochy rezervace. Okolí rezervace tvoří zejména kulturní boro-smrkové lesy a paseky, při západním okraji navazuje rezervace na nivu říček Blatnice a Želetavky. Lokalita spadá do fytogeografického okresu 68. Moravské podhůří Vysočiny (Skalický 1988).

HISTORIE BOTANICKÉHO VÝZKUMU

Vzhledem ke své odlehlosti zůstávaly Suché skály dlouhou dobu opomíjeny, ačkoliv bylo údolí Želetavky intenzivněji floristicky prozkoumáváno již od třicátých let minulého století (Suza 1933, 1935, Pokorný 1940, Bitner 1970, Málek 1972). První floristické zmínky a dosud nejucelenější druhový přehled této lokality (přes 60 druhů) tak nacházíme až v rukopisné stře-doškolské práci Pavla Šimka (Šimek 1976), jejíž stěžejní výsledky byly publikovány později i časopisecky (Šimek 1981). Z významnějších druhů se zde Šimkovi podařilo dokumentovat *Dianthus moravicus* (ut *D. gratianopolitanus*), *Aconitum lycoctonum*, *Anthericum ramosum*, *Cyclamen purpurascens*, *Galanthus nivalis* nebo *Genista pilosa*. Další záznamy o výskytu rostlin na této lokalitě (48 údajů) shrnuje floristický materiál ke květeně Dačicka (Chán et al. 2005). Okrajově se lokality dotýká také diplomová práce Lubomíra Tichého (Tichý 1995), v jejímž rámci je nově navrženo k ochraně 16 lokalit v okolí Vranovské přehrady a v navazujících ústích údolí Dyje a Želetavky, přičemž do návrhu jsou zařazeny i Suché skály. V kategorii přírodní rezervace byly Suché skály vyhlášeny v roce 1996 (Houzarová 2002). Díky bohatému výskytu endemického *Dianthus moravicus* byla tato lokalita v roce

2004 navržena k ochraně jako evropsky významná lokalita soustavy Natura 2000 (nařízení vlády 132/2005 sbírky, kód lokality CZ0612149, www1).

ZÁKLADNÍ VEGETAČNÍ POMĚRY

K nejcennějším biotopům rezervace patří výrazné skalní ostrožny, suť a kamenná moře v centrální části rezervace (obr. 1). Na vrcholcích ostrožen se vyskytují reliktní acidofilní borové lesy a doubravy asociace *Cardaminopsio petraeae-Pinetum* s přechody do vegetace acidofilních doubrav (*Luzulo albidae-Quercetum petraeae*) tvořené vesměs druhově chudým podrostem s dominujícími *Festuca ovina* a *Avenella flexuosa*. Pro výslunné svahy ostrožen a skalních výchozů je typická druhově ochuzená vegetace asociace *Alyso saxatilis-Festucetum pallentis* s dominující *Festuca pallens* s. str. a polykormony *Dianthus moravicus*. Početně zde je zastoupena i *Genista pilosa*; pro skalní štěrbinu je typický výskyt *Asplenium septentrionale*. Stinnějším částem skalních výchozů dominuje vegetace svazu *Hypno-Polypodium vulgaris*. Rozsáhlejší suťová pole a kamenná moře jsou většinou bez vegetace, ojediněle se zde vyskytuje *Verbascum chaixii* subsp. *austriacum*, *Urtica dioica*, *Geranium robertianum*, *Gymnocarpium dryopteris*, *Galium aparine*, *Artemisia absinthium*, *Galeopsis pubescens*, *Epilobium collinum* nebo *Jovibarba globifera*. Z fytoecologického hlediska mohou tyto porosty odpovídat asociaci *Epilobio-Geranium robertianii* Lohmayer ex Görs et Th. Müller 1969. Ve spodních částech suti nacházíme rozvolněné křoviny svazu *Berberidion*, v nichž se uplatňují zejména *Rosa dumalis*, *Prunus spinosa*, *Euonymus verrucosa* a *Crataegus laevigata*. Pro dolní partie svahů jsou charakteristické suťové lesy asociace *Aceri-Carpinetum* s přechody do černýšových dubohabřin asociace *Melampyro-si-Carpinetum* (obr. 1). Ve stromovém patře zde dominuje *Carpinus betulus*, *Tilia platyphyllos*, *Acer pseudoplatanus*, z keřů je nejčastější *Corylus avellana*, *Lonicera xylosteum*, *Sambucus nigra*, *S. racemosa* a *Ribes uva-crispa*. Bohatý bylinný podrost tvoří zejména *Asarum europaea*, *Galeobdolon montanum*, *Hepatica nobilis*, *Ficaria verna* subsp. *bulbifera*, *Mercurialis perennis*, *Poa nemoralis*, *Gagea minima*, *Cyclamen purpurascens*, *Pulmonaria officinalis*, *Corydalis solida*, *Convallaria majalis*, *Fragaria vesca*, *Impatiens noli-tangere*, *Rubus idaeus*, *Viola riviniana* a *Stellaria holostea*, na bázi suťových svahů je častá *Galanthus nivalis*, v centrální části se zde pak vyskytuje i *Aconitum lycoctonum* subsp. *lycoctonum*. Vegetaci svahů s hlubším substrátem, zejména ve střední a jižní části rezervace, můžeme označit jako druhově ochuzené acidofilní teplomilné doubravy asociace *Sorbo torminalis-Quercetum*. Ve stromovém patře převládá *Quercus petraea*, méně i *Q. robur*, pro bylinný podrost je typický výskyt *Lychnis viscaria*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Poa nemoralis*, *Festuca ovina*, *Polygonatum odoratum*, *Hieracium lachenalii*, běžně se vyskytuje *Anthericum ramosum*, místy i *Brachypodium*

pinnatum. Drobné výstupy skalek zde doprovází *Jasione montana* a *Veronica dillenii*. Původní doubravy jsou při východním okraji a v severní části rezervace nahrazeny kulturními boro-smrkovými porosty. Na plošině v jihovýchodní části rezervace se nachází malá paseka s výsadbou smrku, borovice a modřínu, která zarůstá *Calamagrostis epigejos*. Na narušených místech je zde možné nalézt *Atriplex patula*, *Atropa bella-dona*, *Cerintho minor*, *Cirsium arvense*, *Galium verum*, *Chenopodium pedunculare* a *Ch. ficifolium*, *Myosotis arvensis* a *Pimpinella saxifraga*. Nejjihovýchodnější cíp rezervace tvoří menší akátina.

Obr. 1. Letecký snímek s vyznačenými hranicemi rezervace a orientačním vymezením hlavních vegetačních typů: 1 – skalní ostrožny, skály a suťové svahy s mozaikou vegetace reliktních borů, acidofilních doubrav, skalních trávníků, vegetací skalních štěrbin a mezofilních křovin; 2 – suťové lesy a dubohabřiny na bázi svahů; 3 – kulturní boro-smrkový les; 4 – kulturní boro-smrkový les s osázenou pasekou; 5 – akátina.

Fig. 1. Aerial view showing the border demarcation of the nature reserve and benchmark delimitation of the major vegetation types: 1 – Rock tongues of land, rocks and scree slopes with relict pine forests, acidophilous oak woods, rock lawn vegetation mosaics as well as rock-crevice and mesophilous shrub vegetation; 2 – Scree forests and oak-hornbeam slope forests; 3 – Cultural pine-spruce forest; 4 – Cultural pine-spruce forest with a planted clearing; 5 – Black locust (*Robinia pseudoacacia* L.) stand.

SEZNAM NALEZENÝCH DRUHŮ

<i>Acer campestre</i>		roztroušeně
<i>Acer platanoides</i>		ojediněle
<i>Acer pseudoplatanus</i>		běžně
<i>Aconitum lycoctonum</i> subsp. <i>lycoctonum</i>	C4a, §	cca 100 rostlin
<i>Adoxa moschatellina</i>		malá kolonie
<i>Aegopodium podagraria</i>		roztroušeně
<i>Agrostis capillaris</i>		ojediněle
<i>Agrostis vinealis</i>		ojediněle
<i>Achillea millefolium</i>		roztroušeně
<i>Ajuga genevensis</i>		ojediněle
<i>Alliaria petiolata</i>		roztroušeně
<i>Allium oleraceum</i>		roztroušeně
<i>Allium paradoxum</i> var. <i>normale</i>		roztroušeně
<i>Alnus glutinosa</i>		ojediněle
<i>Anemone nemorosa</i>		roztroušeně
<i>Anemone ranunculoides</i>		místy
<i>Anthericum ramosum</i>	C4a	běžně
<i>Anthriscus sylvestris</i>		ojediněle
<i>Arabis glabra</i>		ojediněle
<i>Arctium lappa/nemorosum</i>		ojediněle
<i>Arrhenatherum elatius</i>		ojediněle
<i>Artemisia absinthium</i>		roztroušeně
<i>Asarum europaeum</i>		hojně
<i>Asplenium septentrionale</i>		běžně
<i>Astragalus glycyphyllos</i>		roztroušeně
<i>Athyrium filix-femina</i>		ojediněle
<i>Atriplex patula</i>		ojediněle
<i>Atropa bella-dona</i>		ojediněle
<i>Avenella flexuosa</i>		hojně
<i>Betula pendula</i>		roztroušeně
<i>Brachypodium pinnatum</i>		roztroušeně
<i>Brachypodium sylvaticum</i>		ojediněle
<i>Calamagrostis arundinacea</i>		roztroušeně
<i>Calamagrostis epigejos</i>		roztroušeně
<i>Campanula persicifolia</i>		roztroušeně
<i>Campanula rapunculoides</i>		roztroušeně
<i>Capsella bursa-pastoris</i>		ojediněle
<i>Cardaminopsis arenosa</i> subsp. <i>arenosa</i>		roztroušeně
<i>Carduus acanthoides</i>		ojediněle
<i>Carex contigua</i>		roztroušeně
<i>Carex muricata</i> s. str.		roztroušeně
<i>Carlina vulgaris</i>		ojediněle
<i>Carpinus betulus</i>		běžně
<i>Cerintho minor</i>	C4a	ojediněle
<i>Cirsium arvense</i>		ojediněle
<i>Cirsium vulgare</i>		ojediněle
<i>Clinopodium vulgare</i>		roztroušeně
<i>Convallaria majalis</i>		běžně
<i>Cornus sanguinea</i>		ojediněle
<i>Corydalis solida</i>		roztroušeně
<i>Corylus avellana</i>		běžně
<i>Crataegus laevigata</i>		roztroušeně
<i>Crataegus praemonticola</i>		roztroušeně
<i>Crataegus ×fallacina</i>		ojediněle
<i>Cruciata laevipes</i>		ojediněle
<i>Cuscuta europaea</i>		ojediněle
<i>Cyclamen purpurascens</i>	C3, §	roztroušeně / běžně

<i>Cytisus scoparius</i>		ojediněle
<i>Dactylis polygama</i>		ojediněle
<i>Dianthus moravicus</i>	C2, §	na každé větší skále stovky trsů
<i>Digitalis grandiflora</i>		ojediněle
<i>Dryopteris carthusiana</i>		ojediněle
<i>Dryopteris filix-mas</i>		ojediněle
<i>Echium vulgare</i>		ojediněle
<i>Elymus caninus</i>		ojediněle
<i>Epilobium angustifolium</i>		ojediněle
<i>Epilobium collinum</i>		ojediněle
<i>Epilobium montanum</i>		ojediněle
<i>Equisetum arvense</i>		ojediněle
<i>Euonymus europaea</i>		ojediněle
<i>Euonymus verrucosa</i>	C4a	roztroušeně
<i>Euphorbia dulcis</i>		roztroušeně
<i>Fallopia dumetorum</i>		roztroušeně
<i>Festuca gigantea</i>		ojediněle
<i>Festuca ovina</i>		běžně
<i>Festuca pallens</i>	C4a	běžně
<i>Ficaria verna</i> subsp. <i>bulbifera</i>		hojně
<i>Fragaria moschata</i>		roztroušeně
<i>Fragaria vesca</i>		běžně
<i>Frangula alnus</i>		ojediněle
<i>Fumaria schleicheri</i>		roztroušeně
<i>Gagea lutea</i>		ojediněle
<i>Gagea minima</i>	C3	běžně
<i>Galanthus nivalis</i>	C3	roztroušeně
<i>Galeobdolon montanum</i>		běžně
<i>Galeopsis pubescens</i>		běžně
<i>Galeopsis speciosa</i>		ojediněle
<i>Galium album</i> subsp. <i>album</i>		ojediněle
<i>Galium album</i> subsp. <i>pycnotrichum</i>		roztroušeně
<i>Galium aparine</i>		běžně
<i>Galium pumilum</i>		ojediněle
<i>Galium rotundifolium</i>		ojediněle
<i>Galium verum</i>		ojediněle
<i>Genista pilosa</i>	C4a	běžně
<i>Genista tinctoria</i>		roztroušeně
<i>Geranium robertianum</i>		roztroušeně
<i>Geum urbanum</i>		roztroušeně
<i>Glechoma hederacea</i>		ojediněle
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>		porost 0,3 × 15 m
<i>Hedera helix</i>		ojediněle
<i>Hepatica nobilis</i>		běžně
<i>Heracleum sphondylium</i>		roztroušeně
<i>Hieracium lachenalii</i>		běžně
<i>Hieracium murorum</i>		roztroušeně
<i>Hieracium pilosella</i>		roztroušeně
<i>Hieracium sabaudum</i>		ojediněle
<i>Humulus lupulus</i>		roztroušeně
<i>Hylotelephium maximum</i>		roztroušeně
<i>Hypericum hirsutum</i>		ojediněle
<i>Hypericum perforatum</i>		roztroušeně
<i>Chaerophyllum aromaticum</i>		ojediněle
<i>Chaerophyllum bulbosum</i>		ojediněle
<i>Chaerophyllum temulum</i>		roztroušeně
<i>Chelidonium majus</i>		roztroušeně
<i>Chenopodium ficifolium</i>		ojediněle
<i>Chenopodium hybridum</i>		roztroušeně

<i>Chenopodium pedunculare</i>		ojediněle
<i>Impatiens noli-tangere</i>		běžně
<i>Impatiens parviflora</i>		ojediněle
<i>Jasione montana</i>		roztroušeně
<i>Jovibarba globifera</i>	C3	roztroušeně
<i>Juniperus communis</i>	C3	ojediněle
<i>Knautia arvensis</i>		ojediněle
<i>Lamium maculatum</i>		roztroušeně
<i>Lapsana communis</i>		roztroušeně
<i>Larix decidua</i>		ojediněle
<i>Lathraea squamaria</i>		ojediněle
<i>Lathyrus pratensis</i>		ojediněle
<i>Lathyrus vernus</i>		roztroušeně
<i>Ligustrum vulgare</i>		ojediněle
<i>Lilium martagon</i>	C4a	ojediněle
<i>Linaria vulgaris</i>		roztroušeně
<i>Lonicera xylosteum</i>		běžně
<i>Luzula luzuloides</i>		běžně
<i>Lychnis viscaria</i>		hojně
<i>Maianthemum bifolium</i>		ojediněle
<i>Malus cf. domestica</i> × <i>sylvestris</i>		ojediněle
<i>Melica nutans</i>		běžně
<i>Melica transsilvanica</i>	C4a	roztroušeně
<i>Mercurialis perennis</i>		běžně
<i>Moehringia trinervia</i>		ojediněle
<i>Mycelis muralis</i>		roztroušeně
<i>Myosotis arvensis</i>		ojediněle
<i>Origanum vulgare</i>		roztroušeně
<i>Oxalis acetosella</i>		ojediněle
<i>Phalaris arundinacea</i>		ojediněle
<i>Phleum phleoides</i>		roztroušeně
<i>Picea abies</i>		roztroušeně
<i>Pimpinella saxifraga</i>		ojediněle
<i>Pinus sylvestris</i>		hojně
<i>Poa angustifolia</i>		roztroušeně
<i>Poa compressa</i>		roztroušeně
<i>Poa nemoralis</i>		běžně
<i>Polygonatum multiflorum</i>		roztroušeně
<i>Polygonatum odoratum</i>		běžně
<i>Polypodium vulgare</i>		roztroušeně
<i>Populus tremula</i>		ojediněle
<i>Potentilla argentea</i>		roztroušeně
<i>Primula elatior</i>		ojediněle
<i>Prunus avium</i>		ojediněle
<i>Prunus fruticosa</i>	C2	nižší porost cca 6×4 m, cca 40 keřků
<i>Prunus padus</i>		roztroušeně
<i>Prunus spinosa</i>		roztroušeně
<i>Pseudotsuga menziesii</i>		ojediněle
<i>Pulmonaria officinalis</i>		běžně
<i>Pyrethrum corymbosum</i>		roztroušeně
<i>Pyrus pyraeaster</i>	C4a	ojediněle
<i>Quercus petraea</i>		hojně
<i>Quercus robur</i>		roztroušeně
<i>Rhamnus cathartica</i>		roztroušeně
<i>Ribes uva-crispa</i>		běžně
<i>Robinia pseudacacia</i>		místy
<i>Rosa canina</i>		ojediněle
<i>Rosa dumalis</i>		roztroušeně
<i>Rosa pendulina</i>		ojediněle

<i>Rubus idaeus</i>		běžně
<i>Rumex acetosella</i>		běžně
<i>Sambucus nigra</i>		roztroušeně
<i>Sambucus racemosa</i>		roztroušeně
<i>Scleranthus perennis</i>		roztroušeně
<i>Scrophularia nodosa</i>		roztroušeně
<i>Senecio viscosus</i>		ojediněle
<i>Silene nutans</i>		běžně
<i>Sorbus aucuparia</i>		běžně
<i>Stellaria holostea</i>		běžně
<i>Symphytum officinale</i>		ojediněle
<i>Symphytum tuberosum</i>		ojediněle
<i>Taraxacum</i> sect. <i>Ruderalia</i>		ojediněle
<i>Teucrium chamaedrys</i>		roztroušeně
<i>Tilia cordata</i>		ojediněle
<i>Tilia platyphyllos</i>		běžně
<i>Torilis japonica</i>		roztroušeně
<i>Trifolium alpestre</i>	C4a	roztroušeně
<i>Trifolium campestre</i>		ojediněle, 1 juv.
<i>Ulmus glabra</i>		roztroušeně
<i>Urtica dioica</i>		běžně
<i>Verbascum chaixii</i> subsp. <i>austriacum</i>	C4a	běžně
<i>Verbascum thapsus</i>		roztroušeně
<i>Veronica dillenii</i>		roztroušeně
<i>Veronica officinalis</i>		ojediněle
<i>Veronica sublobata</i>		běžně
<i>Veronica vindobonensis</i>		roztroušeně
<i>Vincetoxicum hirsutum</i>		běžně
<i>Viola arvensis</i>		roztroušeně
<i>Viola hirta</i>		ojediněle
<i>Viola riviniana</i>		roztroušeně

DISKUSE A KOMENTÁŘE K ZAJÍMAVÝM NÁLEZŮM

Na lokalitě se podařilo zaznamenat celkem 205 taxonů cévnatých rostlin, z toho 18 zahrnutých v Červeném seznamu cévnatých rostlin České republiky (Procházka 2001) a 5 chráněných vyhláškou MŽP ČR č. 395/1992. Z druhů, které na lokalitě pozoroval Šimek (1976), se nepodařilo nalézt *Allium senescens* subsp. *montanum*, *Bupleurum falcatum*, *Euphorbia cyparissias*, *Geranium pyrenaicum*, *Knautia drymeia*, *K. dipsacifolia*, *Pinus nigra*, *Silene vulgaris* a *Ulmus minor*. V případě *Knautia drymeia* nebo *K. dipsacifolia* je možné, že se některý z těchto údajů vztahuje k druhu *K. arvensis*, který Šimek (1976) na lokalitě neudává. Z floristických údajů ke květeně Dačicka vztahujících se k Suchým skalám (Chán et al. 2005) se nepodařilo ověřit výskyt *Allium vineale*, *Deschampsia cespitosa*, *Galeopsis angustifolia*, *G. ladanum*, *Pulmonaria obscura* a *Verbascum nigrum*. V případě *Deschampsia cespitosa* se jedná pravděpodobně o výskyt u potůčku pod Suchými skalami, který přímo nespadá do vymezeného území rezervace. Zbylých pět údajů mohlo vzniknout mylnou determinací rostlin, přičemž oproti uváděnému taxonu (Chán et al. 2005) se na lokalitě často vyskytují příbuzné druhy, které však v tomto seznamu chybí: *Allium vineale* versus roztroušený výskyt *Allium oleraceum*; *Galeopsis angustifolia*

a *G. ladanum* versus běžný, plošný výskyt *G. pubescens*; *Pulmonaria obscura* versus běžný výskyt *P. officinalis*, *Verbascum nigrum* versus běžný plošný výskyt *Verbascum chaixii* subsp. *austriacum*.

K nejčastějším druhům rostoucím na lokalitě patří bezesporu moravský endemit *Dianthus moravicus*. Polykormony tohoto druhu zde hojně porůstají každou větší skálu nebo skalní výchoz; při podrobnějším mapování tohoto druhu zde bylo napočteno minimálně 645 trsů (Čech 2006). Na lokalitě druh dobře prosperuje a není bezprostředně ohrožen. *Dianthus moravicus* byl popsán a rozlišen od velmi podobného druhu *Dianthus gratianopolitanus* Kovandou (Kovanda 1982). Jeho rozšíření je omezeno na kaňonovitá území řek jihozápadní Moravy. Celkově je známo 6 lokalit tohoto druhu – kromě Suchých skal (nejzápadnější lokalita) ještě PR Růžový vrch na Dyji u Bítova, NPR Krumlovsko-rokytenské slepence v údolí Rokytné u Moravského Krumlova (populace pod kaplí sv. Floriána a na vrcholu Tábor) a na Jihlavě pak PP Pekárka u Řezovic a Červená skála u Nových Bránic (Kovanda 1982).

Suché skály představují nejzápadnější výspu teplomilné skalní vegetace zasahující sem proti proudu z údolí Dyje. Absolutní západní hranice rozšíření v rámci jihomoravské arely zde dosahuje *Anthericum ramosum*, které obdobně hluboko na západ zasahuje i v údolí Jihlavy na Helenínské skále u Ma-

lého Beranova (Picbauer 1923, Smejkal 1959). Jednu z nejzápadnějších lokalit na území České republiky zde má i *Genista pilosa*, která je dále na západ dokumentována jen vzácně, a to od obce Kadolec u Slavonic (Chán et al. 2005; Grulich 2008 in BRNU) a Valtínova u Kunžaku (Skalická 1995). K významným teplomilným prvkům patří i *Prunus fruticosa*, *Teucrium chamaedrys* a *Euonymus verrucosa*, které dále doprovází údolí Dyje v Rakousku a opětovně se pak objevují v údolí Moravské Dyje na Dačicku (Chán et al. 2005). Obdobný typ rozšíření má i *Cyclamen purpurascens*, který na Suchých skalách v hojném počtu doprovází dubohabřiny a suťové lesy v dolní části svahů. Z regionálně zajímavých druhů lze zmínit *Galanthus nivalis*, druh typický pro moravskou a českou část termofytika se souvislejším výskytem v údolí Dyje a Želetavky až po Suché skály. Dále na západ a v jižních Čechách je znám výskyt jen z lokalit „Bažantnice“ u Dačic (Chán et al. 2005) a PR Mutenská obora (Albrecht et kol. 2003). Zajímavá je i přítomnost druhu *Pulmonaria officinalis* s. str., jehož výskyt je soustředěn zejména na teplejší oblasti jižní Moravy, zatímco dále na západ proniká jen ojedinele (Jarošová 2006). Z druhů typických pro vegetaci skal a skalních výchozů dolního toku Želetavky a navazujícího Podyjí už na Suché skály nezasahují např. *Carex humilis*, *Linaría genistifolia*, *Seseli osseum*, *Sorbus torminalis*, *Euphorbia epithymoides*, *Galium glaucum*, *Cornus mas*, *Cotoneaster integerrimus*, *Aurinia saxatilis* nebo *Centaurea triumfettii* a teplomilná vegetace je zde celkově druhově chudší.

OCHRANÁŘSKÁ OPATŘENÍ

Lokalita není bezprostředně ohrožena sukcesními změnami. Narušené okrajové části rezervace, přecházející do kulturních boro-smrkových lesů, by bylo vhodné v dlouhodobém časovém horizontu přeměnit na dubo-borové porosty. Zároveň by se mělo zabránit plošnému mýcení kulturních lesů v bezprostředním sousedství rezervace, které by mohlo zapříčinit následnou invazi *Calamagrostis epigejos*. Z paseky na jihozápadním okraji by měla být odstraněna současná výsadba douglasky, modřínu a smrku a nahrazena výsadbou smíšených porostů borovice lesní a dubu zimního. Akátina v jihovýchodním okraji rezervace by měla být smýčena a rovněž převedena na dubový, případně dubo-habrový porost.

PODĚKOVÁNÍ

Rád poděkoval Vítu Grulichovi za cenné připomínky, rady a revizi textu a Milanu Chytrému za konzultaci klasifikace vegetace.

LITERATURA

ALBRECHT J. et al. (2003): Českobudějovicko. – In: MACKOVČIN P. et SEDLÁČEK M. [eds.]: Chráněná území

ČR, svazek VIII. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha.

- BITNER K. (1970): Vegetační poměry území mezi Dyjí a Želetavkou. – Ms. [Dipl. pr., depon. in: Ústav botaniky a zoologie, Masarykova univerzita, Brno].
- ČECH L. (2006): *Dianthus moravicus* – PR Suché skály. Dotazník AOPK ČR pro mapování lokalit ohrožených druhů rostlin soustavy Natura 2000. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha].
- HOUZAROVÁ H. (2002): Přírodní rezervace Suché skály. p. 296. – In: MACKOVČIN P. et SEDLÁČEK M. [eds.]: Chráněná území ČR, svazek VII, Jihlavsko. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha.
- CHÁN V., RŮŽIČKA I., LEPŠÍ P., BOUBLÍK K., DOLEŽAL P., EKRT L., HOFHANZLOVÁ E., LEPŠÍ M., LIPPL L., ŠTECH M., ŠVARC J., ŽÍLA V. (2005): Floristický materiál ke květeně Dačicka. – Acta rer. natural., 1: 17–44.
- CHYTRÝ M. et VICHEREK J. (1996): Přirozená a polopřirozená vegetace údolí řek Oslavy, Jihlavy a Rokytne. – Přír. Sbor. Západomor. mus. Třebíč., 22: 1–125.
- JAROŠOVÁ L. (2006): *Pulmonaria obscura* a *P. officinalis* v České republice. – Ms. [Dipl. pr., depon. in: Ústav botaniky a zoologie, Masarykova univerzita, Brno].
- JENČEK V. [red.] (1987): Základní geologická mapa ČSSR 1 : 25 000. List 33-212 Jemnice. – Ústřední ústav geologický a Geodetický a kartografický podnik v Praze, Praha.
- KOVANDA M. (1982): *Dianthus gratianopolitanus*: variability, differentiation and relationships. – Preslia, 54: 223–242.
- KUBÁT K. et al. [ed.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha.
- MÁLEK J. (1972): Výskyt některých vzácnějších druhů rostlin a původní rozšíření dřevin v okolí Vranovské přehrady. – Zprávy Čs. bot. společ., 7: 159–162.
- PICBAUER R. (1923): Doplnky ku květeně okolí Jihlavského. – Sborn. Klubu přír. v Brně, 5: 29–37.
- POKORNÝ V. (1940): Srpnová květena v údolí Želetavky. – Vesmír, 18: 238–239.
- PROCHÁZKA F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, 18: 1–166.
- SKALICKÁ A. (1995): *Genista* L. – kručinka. – In: SLAVÍK B. [ed.]: Květena České republiky Vol. 4: 350–354, Academia, Praha.
- SKALICKÝ V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: HEJNÝ S. et SLAVÍK B. [eds.]: Květena České socialistické republiky 1: 103–121, Academia, Praha.
- SMEJKAL M. (1959): Doplnky a kritické poznámky ke květeně Jihlavska. – Vlastiv. sbor. Vysočiny, sect. natur., 3: 53–61.
- SUZA J. (1933): Teplobytná květena na Želetavce. – Od Horácka k Podyjí, 11: 97–99, 135–138.
- SUZA J. (1935): Das xerotherme Florengbiet Südwestmährens (ČSR). – Beiheft. Bot. Centralblatt, 53B: 440–484.

- ŠIMEK P. (1976): Floristický průzkum jižního povodí Želetavky. – Ms. [Natura semper viva, depon in: Ústav botaniky a zoologie, Masarykova univerzita, Brno].
- ŠIMEK P. (1981): Chráněné rostliny jižního povodí Želetavky. – Zprávy Čs. bot. společ., 15 (1980): 133–135.
- TICHÝ L. (1995): Vegetace údolí Dyje v úseku nad Vranovskou přehradou. – Ms. [Dipl. pr., depon. in: Ústav botaniky a zoologie, Masarykova univerzita, Brno].

www1: CZ0612149 - Suché skály. – http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=133511. [navštíveno 21.04.2008].